

ΧΡΗΣΗ ΣΩΜΑΤΩΝ ΚΕΜΕΝΩΝ ΩΣ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΗΓΗ: ΜΕΛΕΤΗ ΙΔΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ ΣΕ ΕΛΛΗΝΟ-ΑΓΓΛΙΚΟ ΣΩΜΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

JANET DECESARIS

ΣΟΦΙΑ ΤΡΥΠΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

IULA
Institut Universitari
de Lingüística Aplicada

ΦΡΑΣΕΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΔΙΓΛΩΣΣΗ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

- ταξινόμηση
- επιλογή λημμάτων
- η θέση τους στη μακροδομή και μικροδομή
- ποικιλία
- Χρήση σε διαφορετικά υφολογικά επίπεδα
- μεταφραστικά ισοδύναμα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

Δημιουργία παράλληλου αγγλο-ελληνικού ΣΚ

- εξαγωγή φρασεολογικών μονάδων
- ταξινόμηση εκφράσεων
- εντοπισμός μεταφραστικών τεχνικών

Συγκριτική μελέτη των εκφράσεων σε δίγλωσσα αγγλο-ελληνικά λεξικά

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΝ ΣΚ ΣΤΗ ΔΙΓΛΩΣΣΗ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- πληροφορίες για την πραγματική χρήση
- πηγή υποψηφίων λημμάτων
- νέες εκφράσεις
- μεταφραστικά ισοδύναμα
- πηγή εκφράσεων για παραδείγματα χρήσης

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

- εξάρτηση από το περικείμενο
- η ποιότητα εξαρτάται από την ποιότητα του μεταφραστή

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΚ

Πηγή: 30 ομιλίες TED (<http://www.ted.com/>)

Αγγλικό κείμενο => 35.503 λέξεις (1183,43 λέξεις ανα κείμενο)

Ελληνική μετάφραση => 33.033 λέξεις (1101.1 λέξεις ανα κείμενο)

Γιατί το TED?

- ελεύθερη πρόσβαση
- οπτικοακουστική και γραπτή μορφή
- αναφέρεται το όνομα του μεταφραστή/επιμελητή
- προφορικός Λόγος => πολλές ιδιωματικές εκφράσεις
- επίπεδο ύφους => λεξιλόγιο και εκφράσεις κατάλληλα να συμπεριληφθούν σε δίγλωσσο λεξικό
- ποικιλία θεματικών ενοτήτων => προσφέρει ευρύτητα στο ΣΚ (γλώσσα, λεξιλόγιο)

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΦΡΑΣΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Με βάση την ταξινόμηση της Rosamund Moon (1998):

- **Ανώμαλες συνάψεις (Anomalous collocations)**

γραμματικό/συντακτικό πρόβλημα

(by and large, of course)

- **Φραστικά κλισέ (Formulae)**

πραγματολογικό πρόβλημα

(I'm sorry to say, an eye for an eye, enough is enough)

- **Μεταφορές (Metaphors)**

σημασιολογικό πρόβλημα

(behind someone's back, kick the bucket).

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΦΡΑΣΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

220 φρασεολογικές μονάδες

52 Ανώμαλες συνάψεις (Anomalous collocations)

70 Φραστικά κλισέ (Formulae)

76 Μεταφορές (Metaphors)

Στη συγκεκριμένη έρευνα εστιάζουμε =>

Ιδιωματικές εκφράσεις (Μεταφορική βάση)

Συγκεκριμένα μελετήσαμε:

76 μεταφορές (change my mind)

21 φραστικά κλισέ (come to the conclusion)

1 ανώμαλη σύναψη (lo and behold)

ΣΥΝΟΛΟ : 98 (119 συμπεριλαμβανομένων των πολλαπλών εμφανίσεων)

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

Ισοδυναμία:

63

- *with open arms* με ανοιχτές αγκάλες

Παράφραση:

28

- *They were dressed to the nines* Είχαν εξεζητημένο ντύσιμο

Κατά λέξη μετάφραση: 11

- *little yellow brick road* - κίτρινος πέτρινος δρόμος

Παράληψη:

4

- And then I went into geology, "*rocks for jocks*." This is easy. - Έπειτα μπήκα στη γεωλογία, αυτό ήταν πιο εύκολο

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ

ΛΕΞΙΚΟ	ΔΕΝ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ	ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗ	ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ	ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ (ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΜΟΡΦΗ)	ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ (ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ)
	<i>you're on a roll</i>	<i>need to take time to/take your time</i>	<i>feel like it</i>	<i>stops dead in her tracks / stop dead</i>	<i>at the bottom</i>
OXFORD	43	5	43	6	1
COLLINS	49	3	34	6	6

Χαμηλό ποσοστό κάλυψης εκφράσεων του ΣΚ

- δεν είναι πάντα εφικτό ή χρήσιμο να συμπεριλαμβάνονται όλες οι ιδιωματικές εκφράσεις

Απουσιάζουν εκφράσεις με:

- επικοινωνιακή λειτουργία : *I didn't get the memo, take a second, you betcha*
- πολιτισμικές υποδηλώσεις: *little yellow brick road, Beam me up, Scotty*
- σημασιολογική αδιαφάνεια: *It was off and running, lo and behold, meet that bar*

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΙΣΟΔΥΝΑΜΑ

- το ΣΚ προσφέρει επιπλέον ισοδύναμα
in the wake of =>
(Oxford) από πίσω, καταπόδι, μαζί, ως επακόλουθο
(Collins) ως επακόλουθο
(Corpus) στη συνέχεια
- το ΣΚ προσφέρει λειτουργικό ισοδύναμο, ενώ το λεξικό δίνει επεξηγηματικό ισοδύναμο
stops dead in her tracks =>
(Oxford) σταματάω απότομα
(Corpus) κοκάλωσε
- το ισοδύναμο του λεξικού δεν έχει φυσικότητα
be/get out of control =>
(Oxford) αποχαλίνουμαι
(Corpus) *It's out of your control* => Δεν μπορείς να το ελέγξεις

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΑ ΙΣΟΔΥΝΑΜΑ

- η μετάφραση του ΣΚ είναι πλησιέστερη στο ύφος του πρωτοτύπου σε σχέση με το λεξικό

spend a lot of time =>

(Oxford) διαθέτω / αφιερώνω πολύ χρόνο για κτ.

(Corpus) *spend so little time =>* περνάμε τόσο λίγο χρόνο

- το ΣΚ προσφέρει διαφορετικές σημασίες μιας έκφρασης => άρα και διαφορετικά ισοδύναμα

at the bottom =>

(Oxford) κατά βάθος

(Collins) στο κάτω μέρος

(Corpus) μέσα μου

- ποικιλία=> διαφορετική μορφή / διαφορετικό μεταφραστικό ισοδύναμο

go wrong =>

(Oxford) α. Ακολουθώ λάθος κατεύθυνση, β. Αποτυγχάνω γ. Στραβώνω, χαλάω.

(Corpus) *something is going wrong =>* κάτι δεν πάει καλά

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- τα ΣΚ παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τις ιδιωματικές εκφράσεις οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στα λεξικά που μελετήσαμε
- ποικιλία φρασεολογικών μονάδων
- το ΣΚ μπορεί να προσφέρει διαφορετικά ή πιο εύστοχα μεταφραστικά ισοδύναμα σε σχέση με τα λεξικά
- μικρή λεξικογραφική κάλυψη των ιδιωματικών εκφράσεων
 - μικρό μέγεθος του ΣΚ /περιορισμένο δείγμα εκφράσεων
 - δεν είναι πάντα εφικτό ή χρήσιμο να συμπεριλαμβάνονται όλες οι ιδιωματικές εκφράσεις ενός λήμματος
 - ✓ η χρήση παράλληλων ΣΚ θα βελτίωνε τη λεξικογραφική τους κάλυψη

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- πρώτο βήμα για την ευρύτερη λεξικογραφική απεικόνιση των φρασεολογικών μονάδων (μικρο μέγεθος γλωσσικών δεδομένων)
- εμπλουτισμός των ΣΚ:
 - ✓ λογοτεχνία, οπτικοακουστικό υλικό (ταινιές, τηλεοπτικές σειρές, ντοκιμαντέρ, κτλ)
 - ✓ παράλληλο ΣΚ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
- προεκτάσεις της έρευνας
 - ✓ ειδικά λεξικά
 - ✓ φρασεολογία στους ορολογικούς πόρους

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΛΥ

Η παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη του κέντρου IULA
(ayuda COFRE IULA)

**Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona**

**IULA
Institut Universitari
de Lingüística Aplicada**